

Beszámoló az Élelmiszervizsgálati Közlemények XLV. kötetéről

A korábbi évek gyakorlatának megfelelően az „Élelmiszervizsgálati Közlemények” című negyedéves szakfolyóirat 1999. évi négy száma, vagyis a XLV. kötet továbbra is a már megszokott formátumban összesen 256 oldalon jelent meg, ami pontosan megfelel az előző évfolyam terjedelmének. Bár szakcikkeink száma kissé csökkent, igyekeztünk továbbra is az élelmiszeralitika egyes kérdései mellett az élelmiszerbiztonság és -minőség, az élelmiszerszabályozás, az EU jogharmonizáció, valamint a korszerű és egészséges táplálkozás főbb témaköreire öszpontosítani. Az eddigi jól bevált gyakorlatnak megfelelően 1999-ben is jelentettünk meg szakfolyóiratunkban különféle hirdetéseket és külföldi publikációkból átvett tömörítvényeket.

Az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően folytattuk a jelentős külföldi szakfolyóiratok figyelését (AOAC Journal, World Food Regulation Review, Agric. Food Chem. stb.) és a legértékesebb információk kivonatos leközlését. Figyelemmel kísértük a hazai társlapokban (Élelmezési Ipar, Cukoripar, Olaj–Szappan–Kozmetika stb.) megjelenő élelmiszeralitikai tárgyú cikkeket is, melyek címeit a „Hazai Lapszemle” című figyelőben közöltük.

A megjelenés időpontjában előfordult kisebb mértékű csúszásokat – a pénzügyi és nyomdai nehézségeken túlmenően – részben a publikálásra szánt kéziratok sokszor késedelmes beérkezése, részben pedig a szerkesztőknek a Budapesten 2000. júniusában megrendezésre kerülő 44. EOQ Kongresszus előkészítése miatti, egyre növekvő leterheltsége okozta. Az említett kisebb késedelmekért ezúton is kérjük Előfizetőink és Olvasóink szíves megértését. Őszintén reméljük, hogy szakcikkeink információtartalma és szakmai színvonala megfelelő kárpótlást nyújtott az előfordult csúszásokért.

Múlt évi tevékenységünk rövid áttekintésénél ismételten köszönetet kell mondanunk szaklapunk szponzorainak, annak a 21 – kiváló minőségbiztosítási rendszert működtető és a minőség ügye iránt mélyen elkötelezett – magyar élelmiszeripari vállalatnak, amelyek anyagi hozzájárulása nélkül az „Élelmiszervizsgálati Közlemények” már régen nem tudna megjelenni. Szakfolyóiratunk rendszeres kiadását a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériumon kívül a magyar élelmiszer-minőségügy és az élelmiszertudomány érdekében rendkívül sokat tevékenykedő 2 intézmény is támogatta, név szerint az Európai Minőségügyi Szervezet Magyar Nemzeti Bizottság (EOQ MNB) és a Központi Élelmiszeripari Kutató Intézet (KÉKI).

Az 1999. évben összesen 16 nagyobb terjedelmű eredeti közlemény, illetve tömörített beszámoló jelent meg, ami némileg elmarad az elmúlt évek 20 körül mozgó számától. Publikációink átlagos terjedelme azonban jóval hosszabb lett, ami véleményünk szerint megfelelő kompenzációt nyújt a szakcikkek számának csökkenéséért. Amint azt már az elmúlt években megszokhattuk, a hazai publikációk túlnyomó többsége most is a hatóságoktól és a kutatóintézetektől, elsősorban az FVM, valamint a KÉKI munkatársaitól származik. A KÉKI keretén belül működő Élelmiszer Minőségügyi Információs Centrum (ÉLMINFO) továbbra is értékes tevékenységet fejtett ki az Európai Unió-s csatlakozásunk előkészítését szolgáló információs anyagok és a magyar élelmiszerjoggal kapcsolatos érvényes előírások jegyzékének közzétételével. Öröndetes tény az is, hogy az egyetemek és főiskolák (a Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem, valamint a Budapesti Műszaki Egyetem Biokémiai és Élelmiszertechnológiai Tanszék munkatársai), illetve az élelmiszerellenőrző hatóság (mindenek előtt az FVM Állategészségügyi és Élelmiszerellenőrzési Főosztály) továbbra is megjelentek publikációikkal szakfolyóiratunkban. Az érdeklődésre való tekintettel még 1997-ben új állandó rovatot nyitottunk „Az Élelmiszertörvény és a Magyar Élelmiszerkönyv értelmezése” címmel (szerkeszti: Ősz Csabáné), amely áttekintést ad a hazai élelmiszerszabályozásunkkal kapcsolatban felmerülő legfontosabb kérdésekről, illetve az azokra adott válaszokról. Az 1998-ban tovább bővülő rovatunk (8 és 12) lehetővé tette, hogy a Magyar Élelmiszerkönyv Bizottság és a Titkárság egyes értelmezései, valamint az FVM Élelmiszeripari Főosztályának állásfoglalásai ezen az úton is eljuthassanak az érdeklődő ipari szakemberekhez és a más területeken tevékenykedő előfizetőinkhez. Az 1999. évi 1. számunkban közreadtuk a magyar élelmiszerjoggal kapcsolatos érvényes előírások jegyzékét.

Ha a tavalyi évben megjelent publikációk fentiekben röviden már körvonalazott összetételét számszerűen is jellemezni akarjuk, akkor – a szerzők munkahelyét véve alapul – az alábbi eredményt kapjuk:

Főhatóság és egyéb élelmiszerellenőrző intézmény:	20 %
Kutatóintézetek:	30 %
Egyetemek, főiskolák	20 %
Élelmiszer-előállítók	0 %
Külföldiek	20 %
Egyéb (beszámolók, ismertető, közlemények)	10 %

Az 1999. évi publikációk tartalmi szempontból a következők szerint csoportosíthatók:

- Továbbra is kiemelt helyen foglalkoztunk az élelmiszerek minőségének és biztonságának kérdéseivel. Így például közzétettük az FVM Állategészségügyi és Élelmiszerellenőrzési Főosztály jelentését az 1998. évi hatósági élelmiszer- és borellenőrzés tevékenységéről és

megállapításairól (5). Az aktuális jelentőségre való tekintettel az 1999. évi 1. számunkban leközöltük az FVM Élelmiszeripari Főosztályának közleményét „Az élelmiszerbiztonsági tanácsadó testület (ÉBTT) állásfoglalása a Veszélyelemzés Kritikus Szabályozási Pontok (HACCP) rendszer alkalmazásával kapcsolatos kérdésekről” címmel.

- A Karlsruhe-i (Németország) Szövetségi Táplálkozástudományi Kutató Központ munkatársaival közösen publikáltuk a háztartásokban folytatott élelmiszerfeldolgozás során bekövetkező szubsztanciális változások adatait (9), különös tekintettel az élelmiszerek vitamintartalmának módosulására az élelmiszerek házi tárolása és elkészítése során. A vizsgálatok egyértelműen arra utalnak, hogy az oxigén, a hő és a fény hatására általában jelentősen csökken élelmiszereink vitamintartalma. Ezt egyértelműen bizonyítják a cikkben leközölt vizsgálati adatok, függvények alapján számított és más matematikai úton nyert eredmények.
- A genetikailag módosított élelmiszerek előállítása különösen foglalkoztatja a fejlett országok termelőit, fogyasztóit, jogszabályalkotóit és érdekképviselői szerveit. A téma hazánkban is a figyelem középpontjába került: egyre több érv hangozik el mellette és ellene egyaránt. Tekintettel a kérdés nagy jelentőségére és időszerűségére, az EOQ Magyar Nemzeti Bizottság és a Mezőgazdasági Biotechnológiai Kutatóközpont (Gödöllő) – az FVM támogatásával – 1998. december 10-én egynapos szakmai konferenciát rendezett a genetikailag módosított élelmiszerek előállításáról és forgalomba hozataláról. Az elhangzott előadásokat és az azt követő vitát részletes tanulmányban foglaltuk össze (4). A tudományos és termesztoői háttér megvilágítása mellett az előadások párhuzamot vontak a genetikai módosítások EU és magyar szabályozása között, majd részletesen ismertették a géntechnológiai tevékenységről szóló 1998. évi XXVII. törvényt.
- Napjainkban a fogyasztók részéről egyre nagyobb érdeklődés mutatkozik az egészséges táplálkozás iránt. Ennek megfelelően egy külföldi szerző által összeállított tanulmányt közöltünk az élelmiszerek biofeldolgozásáról (14). Az ún. szívbarát élelmiszerekkel szaklapunkban kétszer is foglalkoztunk (3 és 11), tételesen leközölve azon termékek nevét, előállítóját és legfontosabb táplálkozás-élettani jellemzőit, amelyek – a Tanúsító Testület döntése alapján – 3 évre elnyerték a „Szívre egészséges tápanyagösszetételű élelmiszer” tanúsító védjegy használatának jogát. Ugyancsak ehhez a témához kapcsolódik a táplálkozásban és a gyártmányfejlesztésben megmutatkozó új irányzatok bemutatása (13), valamint a „mindennapi kenyerek”, mint legfontosabb népelelmezési cikk fiziológiai hatásainak ismertetése (15), különös tekintettel az élelmi rostok szerepére és a komplex hatású lisztjavítószer alkalmazására.

- Globalizálódó világunk élesedő piaci versenye közepette egyre nagyobb jelentőségre tesz szert az élelmiszerek biztonsága és minősége. Az „Élelmiszervizsgálati Közlemények” hasábjain 1999-ben is teret biztosítottunk ennek a témának. Három folytatásban részletes tanulmányt közöltünk a penésztartalom meghatározására alkalmas legújabb mikroszkópos, kémiai, továbbá immunológiai és fiziológiai módszerekről (2, 6 és 10). A biztonság és a minőség szempontjából kiemelt szerep hárul a hatósági élelmiszerellenőrzésre is amelynek történelmi előzményei fontos útmutatással szolgálhatnak. Ezt elősegítendő két ízben (7 és 16) igyekeztünk felvillantani a múltat: a hazai nagy elődök közül Dr. Vedrali Viktor és Dr. Nyiredy Jenő életútját, munkásságát mutattuk be.

A korábbi évek gyakorlatának megfelelően a szakmai publikációkat az 1999. évi füzetekben is különböző hasznos információs anyagok egészítették ki, melyek közül legnagyobb terjedelemben az Élelmiszer Minőségügyi Információs Centrum híryanagjai jelentek meg. Továbbra is igyekeztünk közzétenni a külföldi (nem csak EU!) élelmiszer-törvénykezés eseményeiről készült válogatásunkat „A világ élelmiszerszabályozásának hírei” (World Food Regulation Review) című havi folyóirat alapján. Ezt egészítették ki külföldi élelmiszeranalitikai szakfolyóiratokból átvett publikációk rövid magyar nyelvű tömörítvényei (Külföldi lapszemle), valamint a legismertebb hazai szakfolyóiratokból negyedévi rendszerességgel összeállított Hazai lapszemle. Az előző évekhez hasonlóan továbbra is közreadtunk szemelvényeket a FLAIR–FLOW EUROPE válogatott kutatási összefoglalóiból.

Az eddigiekben sikeresnek bizonyult gyakorlatot folytatva szaklapunk minden számában a helyszín, az időpont és a rendező szerv feltüntetésével részletes – elsősorban a nehezebben követhető külföldi konferenciákat, szimpóziumokat bemutató – Rendezvénynaptárt is közöltünk olyan eseményekről, amelyek az élelmiszerekkel foglalkozó szakemberek érdeklődésére számot tarthatnak.

Az Élelmiszervizsgálati Közlemények egyes számaiban néhány egész oldalas hirdetést is megjelentettünk a szakmai közvéleményt közelebbről érintő kiállításokról, eseményekről:

- A „Hagyományok, Ízek, Régiók Program – Hungarikum élelmiszerek” címmel a KÉKI-ben rendezett, több hónapig nyitva tartó élelmiszer kiállítás, egybekötve az Intézet megalakulása 40. évfordulójával kapcsolatos rendezvénysorozattal. A rendezvény ízelítőt adott Magyarországon 7 régiójának élelmiszer kincseiből, továbbá bemutatta az EU Euroterroirs (Európa Vidékei) programjához kapcsolódó, a hagyományos és tájjellegű magyar élelmiszerek lajstromozására irányuló munka hazai eredményeit.

- Közöltük az MTA Élelmiszertudományi Komplex Bizottságának (MTA ÉKB) felhívását a MÉTÉ-vel és a KÉKI-vel közösen megrendezésre kerülő 2000. évi Tudományos Kollokviumokra, valamint a XIII. Élelmiszertudományi Konferenciára, valamint a Bécsben 2000. november 8–10. között sorra kerülő, az élelmiszerek biztonságát és minőségét megőrző csomagolással foglalkozó 2. Nemzetközi Szimpóziumra.
- Emellett minden számunkban helyet biztosítottunk olyan cégek (pl. UNICAM, HERAEUS, Kendro Laboratory) egész oldalas hirdetéseinek, amelyek a legmodernebb színmérő készülékekre, spektroszkópiás műszerekre, folyamatos áramlású centrifugákra és más analitikai eszközökre hívják fel a magyar szakemberek figyelmét.

Végezetül megragadjuk az alkalmat, hogy ezúton is a hazai szakemberek szíves figyelmébe ajánljuk az „Élelmiszervizsgálati Közlemények” által biztosított publikálási és hirdetési lehetőségeket. Az elmúlt évi összefoglalóban már jeleztük, hogy a folyóiratban megjelent értékes eredeti közleményeket több nagy külföldi referáló intézmény is figyelemmel kíséri, feldolgozza és tömörített formában közzéteszi. Ez a tény és a közel 800 előfizetői számot elérő hazai olvasótábor különösen vonzóvá tehetik az „Élelmiszervizsgálati Közlemények” című szakfolyóiratban történő publikálást. A felsőoktatási intézmények, szakhatóságok és kutatóintézetek munkatársai mellett nagy érdeklődéssel várjuk az élelmiszerszakma gyakorló szakembereinek kéziratait is.

Molnár Pál

Irodalom

1. Molnár P.: ÉVIK **45** (1999) 1, 3–8
2. Kiskó G.: ÉVIK **45** (1999) 1, 9–16
3. Molnár P. és Vámosné: ÉVIK **45** (1999) 1, 17–22
4. Molnár P. és Komáromy A.-né: ÉVIK **45** (1999) 1, 23–29
5. Ducsay T.: ÉVIK **45** (1999) 2, 67–96
6. Kiskó G.: ÉVIK **45** (1999) 2, 97–105
7. Gönczy Á.: ÉVIK **45** (1999) 2, 106–110
8. Ősz Cs.-né: ÉVIK **45** (1999) 2, 111–120
9. Bognár A. és Molnár P.: ÉVIK **45** (1999) 3, 131–148
10. Kiskó G.: ÉVIK **45** (1999) 3, 149–159
11. Molnár P. és Vámosné: ÉVIK **45** (1999) 3, 160–163
12. Ősz Cs.-né: ÉVIK **45** (1999) 3, 164–176
13. Lásztity R.: ÉVIK **45** (1999) 4, 195–198
14. Wright S.: ÉVIK **45** (1999) 4, 199–208
15. Matúz J.: ÉVIK **45** (1999) 4, 209–218
16. Gönczy Á.: ÉVIK **45** (1999) 4, 219–229